

2. Кісіль М. В. Європейська вища освіта в трикутнику знань // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія : зб. наукових праць. – Випуск 29(42). – К. : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – С. 61-66.
3. Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи. Матеріали до підсумкової колегії МОН України (21 березня 2008 р.) // Освіта України (спецвипуск). – 2008. – № 21–22 (905). – С. 1-23.
4. Бажал Ю. М. Цілі входування України в європейський інтелектуальний простір та ефективність реальної освітньої політики / Ю. М. Бажал // Стратегічні пріоритети – 2009. – № 3 (12). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/book/Osvita/4.pdf>

Аннотація

Доклад посвящен феномену “европейского образовательного пространства”. Проанализирован процесс становления и развития “европейского образовательного пространства”. Определены основные этапы исторической эволюции стандартизации образования Европейского Союза и присущие каждому из этих этапов особенности и характеристики. Анализируется влияние внедренного в странах Европейского Союза “европейского образовательного пространства” на формирование национальной образовательной политики в Украине. Рассмотрены современные стратегии Украины относительно последующего развития национальной системы образования, адаптация ее к условиям социально ориентированной экономики, трансформация и интеграция в европейское образовательное пространство.

Annotation

The article is devoted to the phenomenon of the “European Education Area”. The author analyses the process of forming and development of the “European Education Area”. Determined the basic stages of historical evolution of standardization of formation of European Union and inherent to each of these stages of feature and description. Analyzed the influence of the “European Education Area” of the European Union on forming the national educational policy in Ukraine. Modern strategies of Ukraine are considered in relation to subsequent development of the national system of education, adaptation of it to the terms of the socially oriented economy, transformation and integration, in European educational space.

УДК 37.091.32:34

Погоріла Л. П.

НАУКОВІСТЬ ЯК ДИДАКТИЧНИЙ ПРИНЦИП СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ З ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

В умовах глобалізаційних процесів у всіх сферах суспільного життя надзавданням кожної держави стає збереження й модернізація національного інтелектуального потенціалу, розвиток якого значною мірою залежить від поглибленої системної взаємодії освіти, науки та інновацій.

Розробка Національної стратегії розвитку освіти в Україні визначає необхідність кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти, вирішення стратегічних завдань, що стоять перед національною системою освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, інтеграцію її в європейський і світовий освітній простір.

Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства, консолідації усіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості та професійного розвитку спеціалістів провідних галузей.

Формування особистості майбутнього юриста значною мірою залежить від оволодіння ним як теоретично-наукової, так і практичної складової правових дисциплін. Це зумовлює необхідність забезпечення постійного удосконалення та оновлення змісту навчальних програм, збереження їх науковості і водночас підтримання актуальності вивчення тих чи інших тем.

Науковість змісту правової освіти передбачає занесення до її змісту лише тих фактів і теоретичних положень, які є сталими в науці і водночас тих, що є актуальними для застосування при вирішенні проблемних та спірних ситуацій в реаліях життя.

У розрізі інтеграції нашої держави до європейського освітнього простору раціональне застосування загальнодидактичних принципів під час вивчення юридичних дисциплін у вищій школі потребує осучаснення методики викладання та розгляду проблематики використання найбільш важливих принципів.

В педагогічній енциклопедії визначено, що дидактичні принципи – це принципи дидактики, що визначають зміст, організаційні форми і методи навчальної роботи у відповідності з загальними цілями виховання і закономірностями процесу навчання [2, с. 632].

Питаннями формування та розгалуження на види дидактичних принципів займалися як зарубіжні (Я. Коменський, Й. Песталоцці, Й. Герbart, Ж.-Ж. Руссо), так і вітчизняні педагоги, зокрема, К. Ушинський та його послідовник Г. Ващенко.

Нині в дидактиці існує система принципів, яку становлять як класичні, давно відомі, так і нові принципи, що з'явилися в процесі розвитку педагогічної науки і практики.

Виокремлення нами принципу науковості серед ряду інших пояснюється його основною вимогою до зв'язку між наукою і навчальним предметом у вищій школі, засвоєння студентами лише глибоко обґрунтованих наукою знань, які за допомогою наукових методів формують глибокі ідейні переконання, забезпечують єдність діяльності і свідомості.

Принцип науковості навчання у вітчизняній літературі вперше обґрунтував М. М. Скаткін у 1950 році і визначив основні вимоги щодо його застосування, а саме: відповідність змісту освіти рівню сучасної науки, формування у студентів уявлень про загальні методи наукового пізнання, ілюстрація найважливіших закономірностей процесу пізнання [3, с. 40].

Г. Ващенко, в свою чергу, наголошує на тому, що принцип науковості визначає як зміст, так і форму навчального процесу. Даний принцип вимагає глибокого обмірковування, так як, з одного боку, студент не в змозі досягнути "науковості предмета", а з іншого, – спрощення фактів з метою наближення їх до рівня студента веде до профанації науки, спотворення об'єктивної дійсності, якій і повинні відповідати знання. Спираючись на напрацювання Я. Коменського, Григорій Ващенко вважає, що за допомогою науковості студент опановує основи дисциплін, які входять у коло так званої Пансофії ("загальна мудрість", "всезнання") [1, с. 441].

В дійсності надзвичайно важливим для реалізації принципу науковості є викладання педагогом та засвоєння студентом навчальної дисципліни в інтерпретації сучасної науки, її досягненням обґрунтовано зафіксованим як напрацювання науки.

На всіх етапах вивчення юридичних дисциплін повинен забезпечуватися діалектичний підхід до аналізу правових термінів і фактів, формуючи у студентів правильне наукове розуміння правових категорій та понять. Лекційні заняття з юридичних дисциплін знайомлять студентів з об'єктивними науковими фактами, поняттями, законами, теоріями всіх основних розділів відповідної навчальному предмету галузі правової науки. Семінарські ж заняття покликані закріпити та поглибити отримані знання, сприяти вирішенню спірних наукових проблем. Адже виконуючи практичні завдання з юридичних дисциплін перед вивченням теоретичного матеріалу, студенти переконуються в необхідності оволодіння певними знаннями, без яких неможливо вирішити поставлені завдання (задачі, проблемні ситуації).

Г. Ващенко підкреслював: "Принцип науковості стосується не тільки змісту навчання, а й тих властивостей інтелекту, що їх має виховати в молоді заклад освіти. Це, перш за все, цікавість до знання, любов до правди і науки. По-друге, це опанування методами наукового мислення й найважливішими методами наукового дослідження. Наукове мислення є вищий тип його, і до опанування ним має вести заклад освіти" [1, с. 385].

Важливим засобом забезпечення науковості у навчанні є залучення студентів на семінарських заняттях до використання методів сучасної науки через дослідництво, озброєння їх творчим та водночас науковим досвідом правової самодіяльності.

Протиріччя і необхідність поєднання академічності нашої вітчизняної системи освіти та принципів практичної підготовки студентів можна прослідкувати розглянувши євроінтеграційні процеси в сфері вищої освіти, які набули форми Болонського процесу. Так однією з його цілей є забезпечення привабливості європейської системи освіти для інших регіонів світу, що можливо за умови тісного взаємозв'язку між вищою освітою і дослідницькими системами в кожній із країн-учасниць. Так звана "Європа Знань" можлива лише за ефективного поєднання принципів науковості і практичності застосування отриманих знань.

Оптимальним у такому випадку є застосування правового експерименту, який одночасно є методом навчання, засобом здобуття нових знань і видом практики, а також забезпечує виконання загальнодидактичних принципів науковості та доступності навчання. Такий спосіб проведення семінарського заняття можна застосовувати під час вивчення та повторення навчального матеріалу і на наступних заняттях, а також у процесі проведення систематизації та узагальнення вивченого розділу, теми або частини курсу. Він допомагає студентам зрозуміти суть того чи іншого наукового явища у конкретній змодельованій життєвій ситуації, простежити шляхи реалізації його повсякденному житті, важливість регулювання в законодавстві, побачити перспективи нових наукових пошуків.

Таким чином, основним завданням викладача на семінарських заняттях є застосування принципу науковості при вживанні термінології, висвітленні правових новел, ключових проблем наукової інформації і разом з тим використання як засобу взаємозв'язку науково-теоретичних знань з практикою проблемно-пошукових, дослідницьких завдань, правових експериментів.

Використана література:

1. Ващенко Г. Загальні методи навчання // Історія української школи і педагогіки: хрестоматія. – К. : Знання, 2003. – С. 489.
2. Педагогическая энциклопедия / гл. ред. И. А. Каиров ; под ред. Ф. Н. Петрова. – М. : Советская энциклопедия, 1966. – 880 с.
3. Скаткин М. Н. Проблемы современной дидактики. – 2-е изд. – М. : Педагогика, 1984. – 96 с.

Аннотація

В статті досліджується сутність принципу науковості в контексті його використання преподавателем при проведенні семінарських занять по юридическим дисциплінам. Даний принцип дозволяє излагать материал,

который является одновременно изученным в науке и актуальным по отношению к уровню социального, экономического, правового развития государства.

Annotation

This article reveals the essence of the principle of science in the context of its use by a teacher in conducting seminars on legal subjects. This principle makes it possible to present such material, that is already studied in science and in the same time actual considering the level of social, economic and legal development of the state.

УДК 347.191.11:37.014.5

Постол К. А.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ ЯК СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Проблема розвитку ідей демократії та громадянського суспільства в Україні, а саме в одній із найважливіших сфері суспільства – освітній, потребує детального дослідження правового статусу інститутів громадянського суспільства як суб'єктів освітньої політики, так як реформування освітньої галузі та приведення її до відповідності з викликами часу, пов'язаний з вимогою особливої відповідальності та активної діяльності в цьому процесі саме представників громадського сектора суспільства через розширення їх прав, гарантій та правових можливостей щодо формування та контролю державної освітньої політики. До таких найчисленніших суб'єктів недержавного сектора суспільства відносяться незалежні об'єднання громадян, які створюються для задоволення найрізноманітніших суспільних потреб в сфері освіти. Тож, аналіз їх правового статусу та наявні механізми взаємодії з державними органами дозволить визначити місце громадських об'єднань серед суб'єктів освітньої політики України на шляху її демократичного розвитку.

Актуальність аналізу правового статусу саме цих суб'єктів освітньої політики, пов'язаний з реформуванням нормативних положень стосовно цього питання – прийняттям 22 березня 2012 року Закону України “Про громадські об'єднання” (надалі – Закон), який визначає правові та організаційні засади реалізації конституційного права громадян України на свободу об'єднання та поширюється на суспільні відносини у сфері утворення, реєстрації, діяльності громадських об'єднань та її припинення. Цей законодавчий акт був введений в дію з 1 січня 2013 року, з цього ж дня втрачав чинність Закон України “Про об'єднання громадян”, положення якого вже багато років не відповідали потрібним об'єктивним вимогам основного нормативно-правового акту, який регулює найважливішу сферу діяльності громадянського суспільства в Україні. З урахуванням вимог міжнародних спільнот та побажань лідерів громадських організацій в різних сферах суспільства, новий законодавчий акт удосконалив правові та організаційні основи діяльності громадських об'єднань в Україні та їх правовий статус у публічній та приватній освітніх сферах.

По-перше, Закон застосовує терміни, відмінні від тих, що були закріплені в Законі України “Про об'єднання громадян”. Так, загальним поняттям щодо об'єднань громадян, створених для задоволення суспільних потреб без мети отримання прибутку, тепер є “громадське об'єднання”, дефініція якого визначається ч. 1 статті 1 Закону, а чч. 2,3,4 можливі види їх організаційно-правових форм: громадська організація – громадське об'єднання, засновниками та членами якого є фізичні особи або громадська спілка – громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи. Зауважимо, що в зазначених дефініціях відсутній правовий припис, який, згідно з Законом України “Про об'єднання громадян”, встановлював право громадських організацій захищати лише інтереси своїх членів; новий законодавчий акт встановлює, що суб'єкти, які мають ознаки громадських об'єднань можуть захищати будь-які інтереси, які вони вважають суспільно важливими, що значно розширює коло їх діяльності в питаннях освітньої політики.

По-друге, новелою Закону є усунення обов'язкового поділу об'єднань громадян за територіальним статусом всередині країни, яка була встановлена Законом України “Про об'єднання громадян”. Закон визначає можливість існування громадських об'єднань з “дитячим”, “молодіжним” і “всеукраїнським” статусом, але значення всеукраїнського статусу суттєво відрізняється від попереднього. Підтвердження всеукраїнського статусу громадського об'єднання і відмова від такого статусу відтепер є добровільними, тож діяльність громадського об'єднання, яка стосується освітньої сфери, в будь-якому випадку може поширюватися на всю територію України.

По-третє, стаття 3 Закону дещо змінила принципи діяльності об'єднань громадян: наприклад, відсутні принципи рівноправності членів об'єднань, були додані – принципи вільного вибору території діяльності, відсутності майнового інтересу та прозорості, а також надане тлумачення змісту кожного з встановлених принципів, що, безумовно, є позитивним нововведенням, оскільки це сприяє реалізації та захисту прав членів об'єднань громадян та полегшенню їх тлумачення в процесі правозастосовчої